

Uitvoeringsprogramma
Strategisch Bosbeleid
2025-2028

Inhoud

1	Aanleiding	3
2	Beleidskader uitvoering Strategisch Bosbeleid	6
3	Evaluatie uitvoering Strategisch Bosbeleid 2022-2024	9
4	Uitvoeringsstrategie Strategisch Bosbeleid	12
5	Uitvoering per thema Strategisch Bosbeleid	21
5.1	Programmamanagement strategisch bosbeleid	23
5.2	Thema: 1.500 ha meer bos en bomen	26
5.3	Thema: 10% groenblauwe dooradering in 2050	30
5.4	Thema: revitalisering van bestaand bos	31
5.5	Thema: bescherming van bos	32
5.6	Thema: recreatie en houtoogst	33
5.7	Thema: monitoring, handhaving en beheer	34
6	Conclusie en vervolg	35
B	Bijlagen	38
	Bijlage 1: evaluatie uitvoering Strategisch Bosbeleid 2022-juli 2024	39
	Bijlage 2: toelichting legenda Inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid	40
	Bijlage 3: begroting Strategisch Bosbeleid 2025-2028	42
	Bijlage 4: Meerjarenraming Strategisch Bosbeleid 2025-2040	43

1

Aanleiding



Provinciale Staten van Utrecht hebben op 11 mei 2022 het 'Strategisch bosbeleid, meer en beter bos voor Utrecht' vastgesteld. Het Strategisch Bosbeleid gaat over de volgende thema's:

1. Meer bos en bomen; onder andere door meer vlakdekkend bos, meer groene dooradering, meer agroforestry en meer bos rond stad en dorp.
2. Vitaal bos.
3. Bescherming van bos.
4. Gebruik van het bos (recreatie en houtoogst).

In het Strategisch Bosbeleid staat per thema een flink aantal uitvoeringsmaatregelen.

Daarnaast hebben Provinciale Staten bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid en Gedeputeerde Staten in haar collegeprogramma opdracht gegeven om respectievelijk 600.000 en nog eens 700.000 bomen in de provincie Utrecht te planten (via de zogenaamde bomen-uitdeeldagen).

Bijna 3 jaar na vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is er een aantal redenen voor een evaluatie en actualisatie van de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid.

1. Toezegging aan Provinciale Staten voor een evaluatie van het Strategisch Bosbeleid

Bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is de toezegging gedaan aan Provinciale Staten om na twee jaar de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid te evalueren en een uitvoeringsprogramma op te stellen. Op basis van de uitgevoerde evaluatie actualiseren we het uitvoeringsprogramma van het Strategisch Bosbeleid voor 2025-2028 (inclusief een actualisatie van de begroting voor de komende jaren).



Elzenhakhout op Groot Zandbrink

2. Veranderende én nieuwe opgaven voor het Strategisch Bosbeleid

Hoewel het Rijk onlangs heeft aangegeven te stoppen met het Nationaal Programma Landelijk Gebied, blijven de nationale en internationale doelen staan. We blijven als provincie Utrecht adaptief werken aan deze doelen via het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG), waaronder de doelen voor het Strategisch Bosbeleid: 1.500 hectare meer bos, revitalisering van bestaand bos, 10% groenblauwe dooradering en de VHR-opgave voor bos en groenblauwe dooradering.

De Kaderstellende Notitie voor het UPLG (besluit Provinciale Staten Utrecht juni 2024) wijkt op onderdelen inhoudelijk af van het Utrechts Strategisch Bosbeleid (besluit Provinciale Staten Utrecht mei 2022). Uit een vergelijking met de paragraaf 'De nadere uitwerking van doelen gerelateerd aan de VHR-opgave' uit de 'Kaderstellende notitie UPLG' blijkt het volgende:

- De doelen voor het aanleggen van 1.500 ha meer bos en het revitaliseren van bestaand bos zijn dezelfde als die uit het Strategisch Bosbeleid.
- In het Strategisch Bosbeleid is alleen de groene dooradering meegenomen: 120 ha groene kleine

landschapselementen ten behoeve van de 1.500 ha meer bos. Echter gaat de 5% respectievelijk 10% groenblauwe dooradering opgave uit de 'Kaderstellende notitie UPLG' óók over de (nieuwe) blauwe dooradering. Daarnaast betreft de 10% veel meer hectares dan de 120 ha uit het Strategisch Bosbeleid. Een eerste indicatie komt uit op een restopgave van circa 5.000 ha groenblauwe dooradering om de 10% groenblauwe dooradering te bereiken. De opgave (inclusief blauwe dooradering) is dus met een factor 40 gegroeid.

- Er is landelijk een uitwerking gemaakt van de VHR-opgave per provincie voor 2030 en 2050. Een aantal hectares van deze VHR-opgave betreft bos, zowel de natte als de droge bostypen. Daarnaast geldt er ook een VHR-opgave voor groenblauwe dooradering vanuit de agrarische natuur. We volgen hierbij de uitwerking van de VHR-opgave in het nog vast te stellen UPLG.

3. Gebiedsgerichte aanpak in het landelijk gebied

De provincie Utrecht is in de verschillende Utrechtse landschappen bezig met haar gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied. Veel van de opgaven, waaronder die van het Strategisch Bosbeleid en groenblauwe dooradering, zijn van toepassing voor de gehele provincie Utrecht. Om gebiedsgericht slagvaardig te werk te gaan is er behoefte aan een globale doorvertaling van de provinciale opgaven vanuit onder andere het Strategisch Bosbeleid naar de verschillende Utrechtse deelgebieden.

4. Strategiebepaling uitvoering Strategisch Bosbeleid

De uitvoering van het Strategisch Bosbeleid de afgelopen twee jaar, de uitkomsten van de evaluatie van het Strategisch Bosbeleid en de komst van het UPLG, hebben



Landschapselement in Eemland

gevolgen voor de activiteiten en besteding van financiële middelen uit de bestemmingsreserve van het Strategisch Bosbeleid.

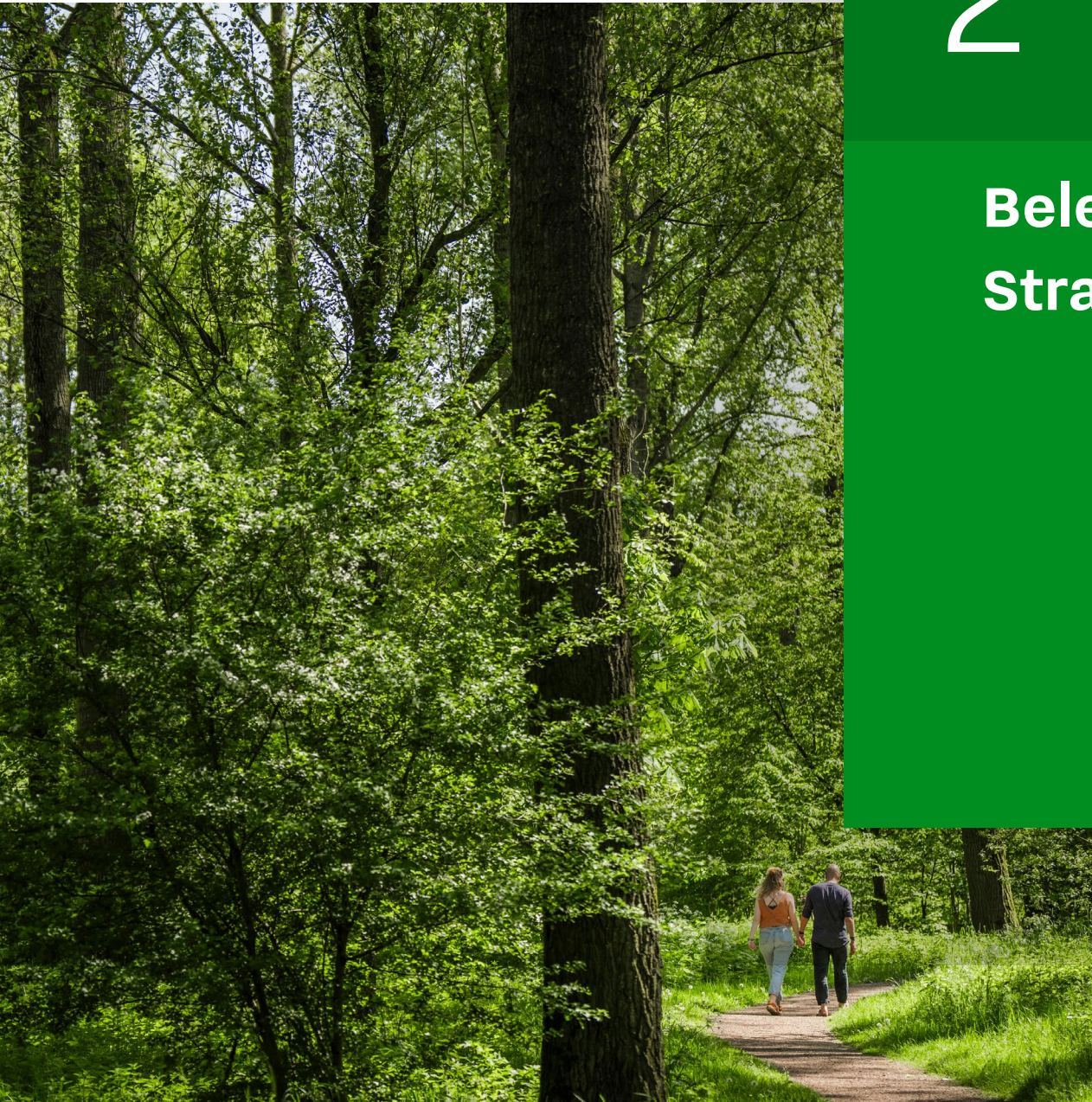
- We hebben meer zicht gekregen op onderwerpen als revitalisering van bos en natuurbrandbeheersing.
- Er blijken extra geldstromen beschikbaar te komen voor meer bos en bomen (inclusief groenblauwe dooradering) uit een aantal maatregelpakketten van het UPLG.

- We willen anticiperen op nieuwe geldstromen met het vervallen van het transitiefonds Nationaal Programma Landelijk Gebied op rijksniveau.

Deze ontwikkelingen zijn aanleiding om goed na te denken welke uitvoeringsstrategie we als provincie kiezen voor het Strategisch Bosbeleid voor de komende 3 jaar.

2

Beleidskader uitvoering Strategisch Bosbeleid



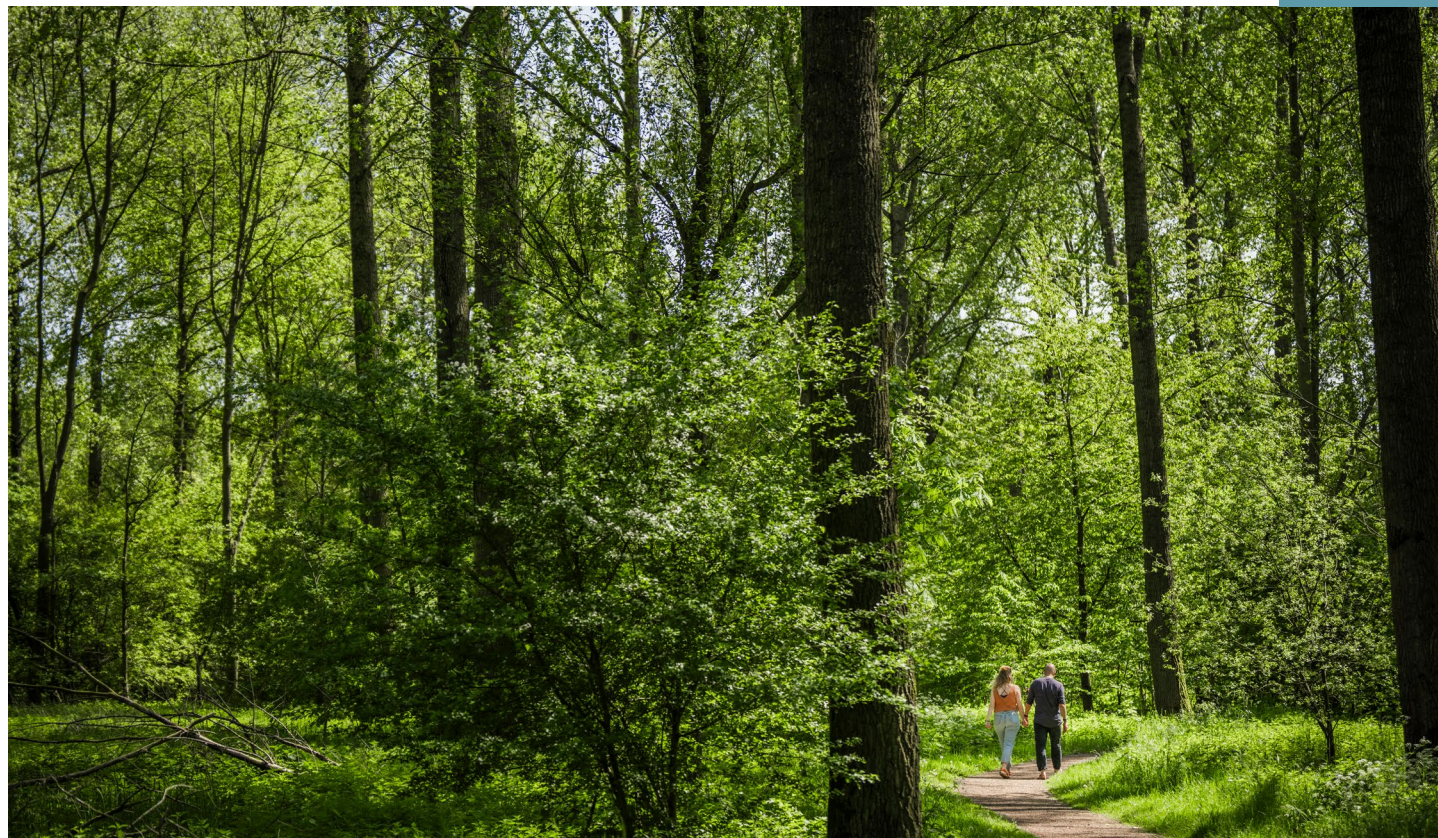
Het uitvoeringsprogramma van het Strategisch Bosbeleid baseren we op de doelen uit het volgende provinciale beleid:

1. Strategisch bosbeleid (vastgesteld door Provinciale Staten op 11 mei 2022)
2. Kaderstellende notitie UPLG (vastgesteld door Provinciale Staten op 26 juni 2024), voor zover relevant voor het Strategisch Bosbeleid.

Waar het kader vanuit het UPLG afwijkt van het Strategisch Bosbeleid hanteren we het kader van het UPLG. Dit beleid is immers als laatste vastgesteld door Provinciale Staten.

Het uitvoeringsprogramma richt zich dan op de volgende thema's en doelen:

1. 1.500 hectare meer bos en bomen in 2040, waaronder:
 - 1.000 hectare binnen NNN;
 - 500 hectare buiten NNN via:
 - 120 hectare groene dooradering;
 - 300 hectare agroforestry;
 - 80 hectare bos rond stad en dorp.
2. Revitalisering bestaande bossen (inclusief natuurbrandbeheersing).
3. Bescherming van bos.
4. Gebruik van bos (recreatie en houtoogst).
5. 10% groenblauwe dooradering in 2050, en 5% groenblauwe dooradering in 2030. We volgen hierbij de uitwerking van de opgave in het nog vast te stellen UPLG.
6. Realisatie van de VHR-opgaven voor bos en groenblauwe dooradering. We volgen hierbij de uitwerking van de opgave in het nog vast te stellen UPLG.



IJsselsteinse bos

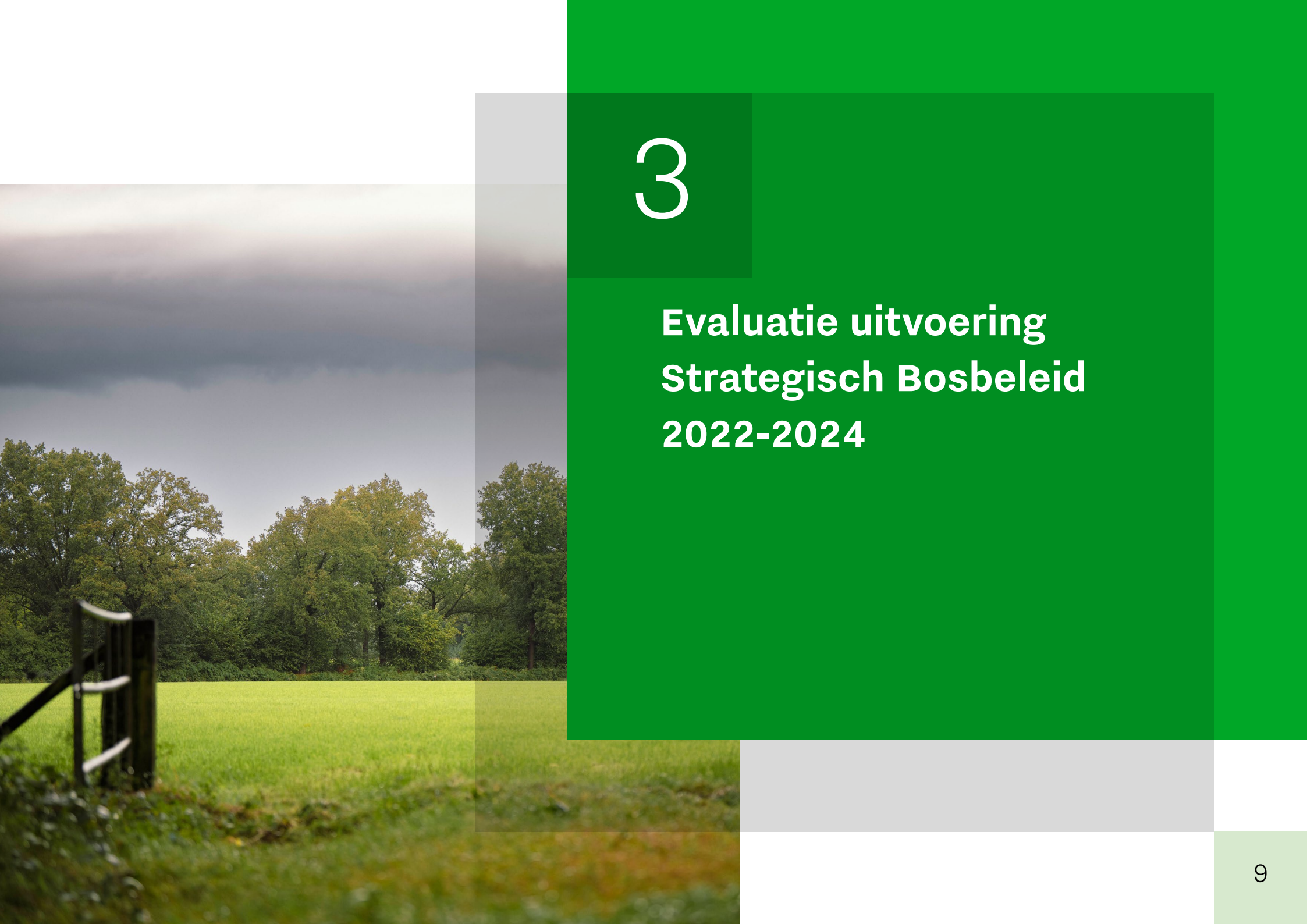
In tabel 1 staat per thema hoe deze doelen met elkaar samenhangen en in hoeverre ze gebaseerd zijn op (inter) nationale doelen. Daarnaast geven we aan in hoeverre het thema genoemd wordt in de, in augustus 2024 in werking getreden, Europese Natuurherstelverordening. Op dit moment werkt het programma Strategisch Bosbeleid aan al deze thema's en draagt daarmee bij aan al deze doelen.

Het Strategisch Bosbeleid en dit uitvoeringsprogramma vormen de input voor het nog op te stellen omgevingswetprogramma natuur en uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel.

Thema's Strategisch Bosbeleid in relatie tot verschillende beleidsdoelen

Thema's Strategisch Bosbeleid 2024	Strategisch bosbeleid provincie Utrecht (2022)	Kaderstellende notitie UPLG (2024)	(Inter)nationaal doel	Europese Natuurherstel-verordening (2024)
Meer bos en bomen	1.500 hectare meer bos en bomen in 2040: – 1.000 ha in NNN – 500 ha buiten NNN: – 120 ha groene dooradering – 300 ha agroforestry – 80 ha bos rond stad en dorp (groen groeit mee)	1.500 hectare meer bos en bomen	Internationaal: Klimaatakkoord Parijs (2015) Nationaal: – Klimaatakkoord, tafel landbouw en landgebruik (2019) – Landelijke bossenstrategie (2020)	3 miljard meer bomen in de EU waarvan een deel aan Nederland wordt toegewezen
Vitaal bos	Revitalisering bestaande bossen (waaronder natuurbrandbeheersing)	Revitalisering bestaande bossen	Idem als het thema 'meer bos en bomen'	Maatregelen om de biodiversiteit van bosecosystemen te verbeteren (rekening houdend met natuurbrandrisico's)
Bescherming van bos	Bescherming van bos	–	Nationaal: Omgevingswet (2024)	–
Gebruik van bos	– Recreatie – Houtoogst	–	Nationaal: Landelijke bossenstrategie (2020)	–
Groenblauwe dooradering (GBDA)	120 ha groene dooradering	Het realiseren van groenblauwe dooradering in het landelijk gebied: 5% in 2030, 10% in 2050	Nationaal: – Aanvalsplan Landschap (2022) – Landelijke bossenstrategie (2020)	Lidstaat kan kiezen voor meer landschapselementen van hoge kwaliteit op landbouwgrond Herstel van bestuiverpopulaties
VHR-opgave	–	VHR-opgaven voor o.a. een aantal bostypen en de groenblauwe dooradering in het agrarisch gebied.	Internationaal: – Vogelrichtlijn (1979) – Habitatrichtlijn (1992)	Uiterlijk in 2030, op minstens 30 % van de totale oppervlakte van alle in bijlage I opgenomen habitattypen die niet in goede toestand verkeert, maatregelen nemen.

Tabel 1 Thema's Strategisch Bosbeleid in relatie tot verschillende beleidsdoelen



3

Evaluatie uitvoering Strategisch Bosbeleid 2022-2024

We hebben als provincie afgelopen half jaar een evaluatie van de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid gedaan (zie bijlage 1). Bij de actualisatie van het uitvoeringsprogramma houden we rekening met de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit deze evaluatie.

Algemene aanbevelingen

- Heroverweging van de inzet capaciteit en financiële middelen op basis van uitvoeringsresultaten van afgelopen jaren.
- Intensievere samenwerking met relevante stakeholders voor de uitvoering.
- Voortzetting van de samenwerking met het ministerie van LNV en andere provincies op bredere strategisch onderwerpen zoals de mogelijke herverdeling van hectares nieuw bos.
- Opstellen van een uitvoeringsprogramma 2025-2028 met aangescherpte uitvoeringsmaatregelen samen met stakeholders en partners.

Aanbevelingen 'Meer bos en bomen'

- Voortzetting van subsidieregelingen groene dooradering, agroforestry en bos buiten NNN en doorontwikkeling van instrumentarium.
- Voortzetten van de bestaande opdracht voor realisatie van bos en bomen aan Uitvoering Landelijk Gebied (ULG).
- Verkenning van de beleidsmatige mogelijkheden voor opgaand groen in relatie tot bestaand beleid.
- Verkenning van versoepeling vergunningsproces en legeskosten met gemeenten.
- Mogelijkheden voor de (1) langdurige financiering van het beheer, (2) financiering van aanleg, en (3) vergroting van capaciteit voor de opgave van 10% groenblauwe dooradering verkennen.
- Betrokkenheid bij uitvoering van de relevante maatregelpakketten UPLG.
- Extra aandacht voor omvorming van bestaande natuur van lage kwaliteit naar bos.



Houtsingel langs een perceel in Leusden

- Organisatie van bomenuitdeeldagen voortzetten om zo uitvoering te geven aan de extra ambitie om 700.000 bomen te planten in 2023-2027.

Aanbevelingen 'Vitaal bos'

- Financiering van revitaliseringsopgave verder onderzoeken.

- Uitvoering geven aan de maatregelen uit het onderzoek 'Vitaliteit bossen Utrechtse Heuvelrug' uitgevoerd door Stichting Probos.
- Uitvoering van onderzoek 'Natuurkwaliteit Utrechtse Heuvelrug'.
- Structureel capaciteit inzetten voor natuurbrand-beheersing.



Nieuwe aanplant van jonge bomen

Aanbevelingen 'Bescherming van bos'

- Uitvoering geven aan onderzoek naar waardevolle cultuurhistorische bossen.
- Verkenning van noodzaak voor aanvullende bescherming van onbeschermde oude boskernen.
- Compensatieregels voor ontbossing in het kader van Natura 2000-maatregelen onder de aandacht brengen bij het Rijk.

Aanbevelingen 'Gebruik van het bos'

- Advisering over de mogelijkheden voor zonering in natuurgebieden.
- Overdragen van thema's zoals hoogwaardige toepassingen van gekapt hout aan andere betrokken afdelingen.

Stormbos na de valwind in Leersum



4

Uitvoeringsstrategie Strategisch Bosbeleid



De uitvoering van het Strategisch Bosbeleid de afgelopen twee jaar, de uitkomsten van de evaluatie van de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid en de komst van het UPLG heeft een aantal gevolgen voor de activiteiten en besteding van financiële middelen uit het Strategisch Bosbeleid:

- We hebben meer inzicht gekregen op de benodigde maatregelen (inclusief kosten) voor onderwerpen als revitalisering van bos en natuurbrandbeheersing.
- Sommige doelen van het Strategisch Bosbeleid zijn via het UPLG groter en breder geworden (de groenblauwe dooradering) of op provinciaal niveau nader uitgewerkt (de VHR-opgaven voor onder andere bos en groenblauwe dooradering).
- Er blijken extra geldstromen beschikbaar te komen voor meer bos en bomen uit een aantal maatregel-pakketten van het UPLG. Tegelijkertijd anticiperen we op nieuwe geldstromen met het vervallen van het transitiefonds op rijksniveau (zoals SPUK 2 Programma Natuur, Subsidie Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid).
- We kunnen het Strategisch Bosbeleid als provincie niet alleen uitvoeren. Uit de bijeenkomst met onze partners (zie kader 'Uitkomst bijeenkomst externe stakeholders') blijkt dat er nog steeds veel enthousiasme en draagvlak bij hen is om een rol te spelen bij de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid.

Deze ontwikkelingen zijn aanleiding om goed na te denken welke uitvoeringsstrategie we als provincie komende drie jaar kiezen voor het Strategisch Bosbeleid. In dit hoofdstuk staat op welke manier we op hoofdlijnen aan de slag gaan met alle thema's van het Strategisch Bosbeleid. Hoe de uitvoering er per thema uit het Strategisch Bosbeleid dan in concrete activiteiten uit ziet, staat in het volgende hoofdstuk beschreven.



Laan in de Gelderse Vallei

Uitvoeringsstrategie Strategisch Bosbeleid 2025-2028

1. Focus op 'meer bos en bomen', 'vitaal bos' én 'bescherming van bos'

De inhoudelijke focus op de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid ligt komende drie jaar op de thema's 'meer bos en bomen', 'vitaal bos' en 'bescherming van bos' (optie 2 uit bijgevoegd kader 'Inhoudelijke focus uitvoering Strategisch Bosbeleid').

We verbreden met deze keuze de inzet van mensen en (financiële) middelen uit het Strategisch Bosbeleid naar

het thema 'vitaal bos' inclusief het onderwerp natuurbrandbeheersing. Op deze manier benutten we de financiële middelen uit de bestemmingsreserve landelijk gebied voor de uitvoering van recente onderzoeken naar 'vitaal bos' en 'natuurbrandbeheersing'.

Tijdens de bijeenkomst met stakeholders bleek breed draagvlak voor deze inhoudelijke focus, waarbij naast 'vitaal bos' ook veel draagvlak was voor 'bescherming van bos' (met name voor het onderwerp communicatie). We nemen op basis van dit signaal dit thema eveneens nadrukkelijker mee in dit uitvoeringsprogramma bij de besteding van onze tijd en middelen.



Inhoudelijke focus uitvoering Strategisch Bosbeleid

Uit de evaluatie blijkt dat de afgelopen twee jaar de inzet en financiële middelen van de provincie Utrecht voor het grootste deel gegaan is naar het thema 'Meer bos en bomen' met als doel 1.500 ha meer bos en bomen te realiseren. Voordat we in hoofdstuk 5 gedetailleerd ingaan op de concrete activiteiten per thema uit het Strategisch Bosbeleid is het de vraag of we deze strategie de komende jaren willen continueren of dat we de inzet en middelen op een andere manier willen verdelen.

Optie 1 Continueren huidige inzet op 'Meer bos en bomen'

We continueren de inzet van mensen en (financiële) middelen voor het thema 'Meer bos en bomen' zoals we afgelopen twee jaar gedaan hebben. We blijven menskracht en (financiële) middelen inzetten op meer bos in NNN, meer groenblauwe dooradering, meer agroforestry en meer groen rond stad en dorp. De thema's revitalisering van bos, natuurbrandbeheersing en bescherming van bos blijven ook op de agenda, maar met minder (0.5-1 fte) tot geen menskracht en met financiële middelen die afhankelijk zijn van derden.

Voordelen	Het realiseren van meer hectares bos en bomen levert rechtstreeks een bijdrage aan de nationale en internationale doelen uit het Nationaal Klimaat-akkoord en Klimaatakkoord van Parijs. De instrumenten die we afgelopen twee jaar ontwikkeld hebben, kunnen we volop blijven inzetten.
Nadelen	Thema's uit het Strategisch Bosbeleid (bijvoorbeeld 'vitaal bos inclusief natuurbrandbeheersing'), waarover we afgelopen twee jaar meer inzicht en kennis hebben gekregen, kunnen we niet of nauwelijks tot uitvoering brengen. De realisatie van meer bos en bomen is (en blijft) lastig in een provincie waar veel ruimteclaims zijn en de grond duur is. We zijn daarmee afhankelijk van derden om tot realisatie van dit doel te komen.

Optie 2 Meer inzet op 'vitaal bos', inclusief natuurbrandbeheersing

We verbreden de inzet van mensen en (financiële) middelen naar het thema 'vitaal bos inclusief het onderwerp natuurbrandbeheersing. Er ligt inmiddels een onderzoek naar de revitalisering van bos met concrete maatregelen en een bandbreedte voor de benodigde financiële middelen om tot uitvoering van deze maatregelen te komen. Daarnaast heeft de provincie Utrecht haar informele rol bepaald bij natuurbrandbeheersing en is afgelopen jaar de gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing op de Utrechtse Heuvelrug gestart (met onder andere de Veiligheidsregio Utrecht, gemeenten en terreinbeherende organisaties).

Voordelen	Er gaat meer tijd en geld naar andere belangrijke thema's uit het Strategisch Bosbeleid zoals 'vitaal bos en 'natuurbrandbeheersing'. In de praktijk zal deze inzet zich binnen onze provincie met name richten op de verbetering van natuurkwaliteit en veiligheid op de Utrechtse Heuvelrug. Er zit bij onze externe partners, zowel binnen als buiten de provincie, steeds meer energie op deze thema's. Deze energie kunnen we benutten om tot realisatie van deze thema's uit het Strategisch Bosbeleid te komen.
Nadelen	Er zullen extra (financiële) middelen nodig zijn voor meer inzet op deze thema's ten opzichte van de financiële raming bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid. Dit betekent een extra belasting op de (financiële) middelen van de bestemmingsreserve landelijk gebied met als risico dat deze eerder op zijn.

Optie 3 Meer inzet op 'gebruik van bos – houtproductie' en 'gebruik van bos – recreatie'

Afgelopen twee jaar blijken we vanuit het Strategisch Bosbeleid nauwelijks tijd en (financiële) middelen gestoken te hebben in de thema's 'gebruik van bos – recreatie' en 'gebruik van bos – houtproductie'. Deze thema's worden trouwens wel opgepakt op andere plekken binnen de provincie Utrecht zoals circulariteit en recreatie. De aanbeveling uit onze evaluatie is om op de uitvoering van deze thema's vanuit het Strategisch Bosbeleid nauwelijks energie te steken. Maar dat is natuurlijk wel een optie. Daarom willen we deze optie wel verkennen. Los van deze keuze in de uitvoering, blijven de thema's sowieso in het Strategisch Bosbeleid staan.

Voordelen	We besteden bij de uitvoering tijd en (financiële) middelen aan alle thema's van het Strategisch Bosbeleid.
Nadelen	Het is logischer deze thema's een plek in de uitvoering te geven bij plekken in onze organisatie waar de kennis en kunde is. Er gaat minder tijd en geld naar de thema's van het Strategisch Bosbeleid, waar meer urgentie op zit: 'meer bos en bomen', 'vitaal bos en 'bescherming van bos'. Deze urgentie zit zowel op (inter)nationale doelen en bescherming als op energie bij de externe partners.

2. Het meenemen van nieuwe doelen bij de uitvoering (efficiënt en effectief)

We nemen de bij het Strategisch Bosbeleid passende nieuwe doelen uit het UPLG mee bij de uitvoering. Het gaat dan om de doelen voor de groenblauwe dooradering en VHR-opgaven voor bos.

Het is efficiënt en effectief om de doelen voor groenblauwe dooradering en de VHR-opgaven voor bos mee te nemen bij de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid.

Zo kunnen we de bestaande instrumenten voor de groene dooradering benutten en verder uitbouwen om tot 10% groenblauwe dooradering te komen. Een mooi voorbeeld is dat vorig jaar het Platform Kleine Landschapselementen zich verbreed heeft tot het Platform Groenblauwe Dooradering. De bestaande samenwerking met onder andere agrarische collectieven en gemeenten heeft zich inhoudelijk (naast groene óók blauwe dooradering, agroforestry en ecologisch beheerde bermen en dijken) en in de samenwerking (óók een deel van de waterschappen doen nu mee) verbreed. Belangrijk aandachtspunt blijft hierbij de afwezigheid van structurele provinciale financiële middelen voor de blauwe dooradering.

Hetzelfde geldt voor de VHR-opgaven voor natte en droge bossen. Vanuit de opgaven 'meer bos en bomen' en 'vitaler bos' kunnen we de opgave voor droge en natte bossen combineren. Zo kunnen we bij het Onderzoek Natuurkwaliteit Utrechtse Heuvelrug kijken welke plekken geschikt zijn om de VHR-opgave voor droge bossen te behalen en kunnen we bij de realisatie van nieuw bos bij bijvoorbeeld de beken en uiterwaarden kijken of daar de VHR-opgave voor natte bossen haalbaar is. Dit vraagt wel om een meer kwalitatieve sturing vanuit het Strategisch Bosbeleid.



Een elzensingel als landschapselement

3. Uitvoeringsgericht en gebiedsgericht

We geven prioriteit aan de uitvoering van de, voor het Strategisch Bosbeleid relevante, maatregelpakketten Utrechts Programma Landelijk Gebied en denken gebiedsgericht mee over de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid.

Uitvoeringsgericht: focus op uitvoering maatregelpakketten

De provincie Utrecht heeft een bedrag van 249 miljoen euro van het Rijk toebedeeld gekregen voor het uitvoeren van maatregelen voor betere natuur, gezond en voldoende water, aanpassingen aan klimaatverandering

en verduurzaming van de landbouw in de provincie Utrecht. Deze maatregelen staan beschreven in zes maatregelpakketten. In een flink aantal van deze maatregelpakketten staan maatregelen die bijdragen aan de realisatie van het Strategisch Bosbeleid en de groenblauwe dooradering (zie kader 'Maatregelpakketten Utrechts Programma Landelijk Gebied').

We geven in ons werk prioriteit aan de uitvoering van deze maatregelpakketten:

Maatregelpakket 1

Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten (met veel maatregelen voor groenblauwe dooradering en bos)

Maatregelpakket 2

Veenweiden (met onder andere maatregelen voor blauwe dooradering)

Maatregelpakket 4

Natura 2000-gebieden en overgangsgebieden (met name Natura 2000-gebied Kolland en Overlangbroek)

Maatregelpakket 5

Heuvelrug en Flanken (met kansen voor revitalisering bestaand bos, transformatie naar VHR-natuurtype voor droge bossen en meer bos en groenblauwe dooradering op de flanken)

Maatregelpakket 6

Beekdalen (met kansen voor beekherstel in combinatie met VHR-natuurtype voor natte bossen, bos en groenblauwe dooradering)

Rij knotwilgen in het veenweidegebied



Maatregelpakketten Utrechts Programma Landelijk Gebied

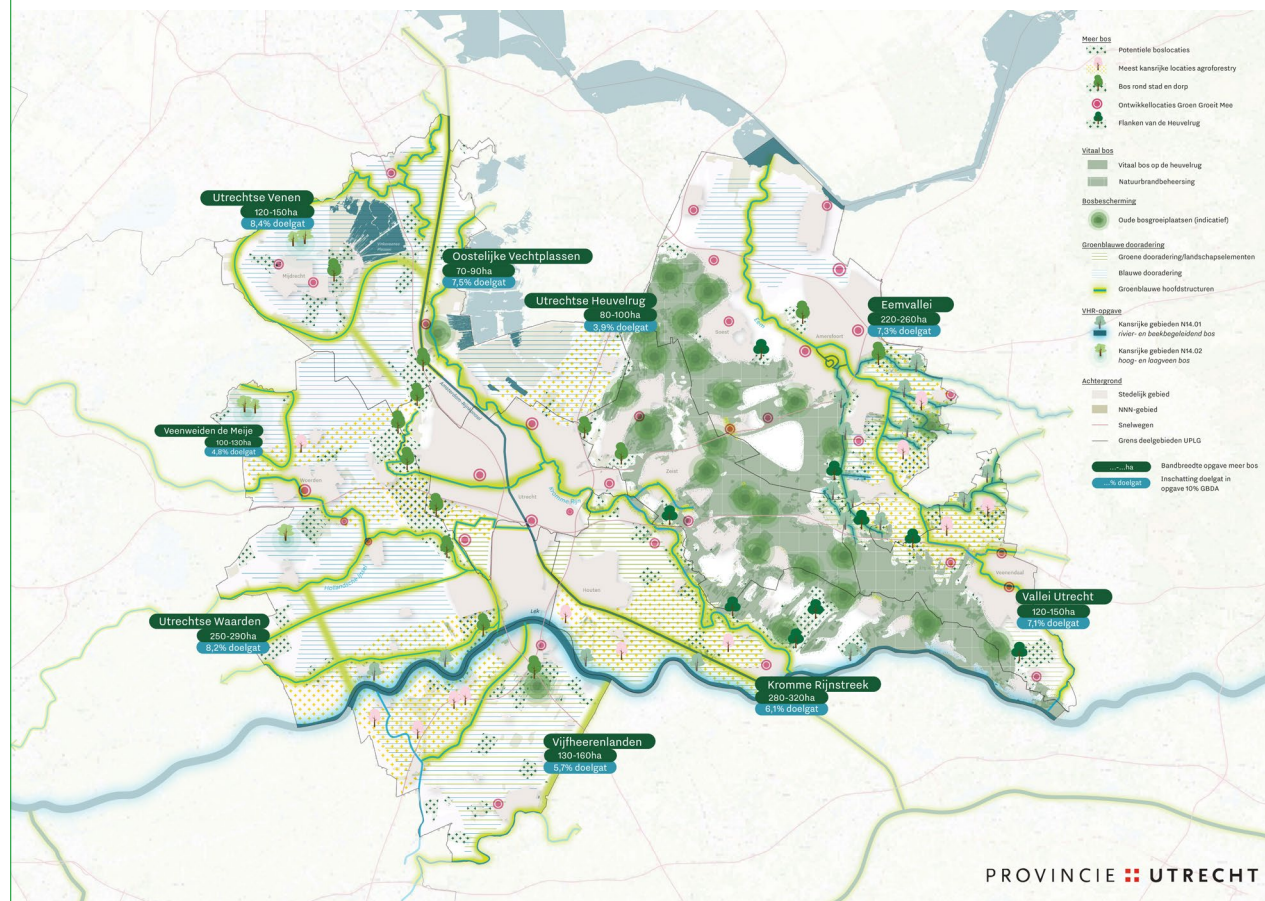
Maatregelpakket	Aanleg nieuw bos (ha)	Aanleg groenblauwe dooradering (ha of km)
1 Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten Zuidelijke Eemvallei	5-10	40 ha
1 Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten Hollandse IJssel	38,5	
1 Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten Kromme Rijn Linielandschap	28	24 ha
1 Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten Noorderpark	30	14 ha
1 Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten	0	1.000 ha
2 Reductieuitstoot Broeikasgassen Veenweiden		14,7 km
4 Natuurdoelanalyse Natura 2000-gebieden	20	
5 Utrechtse Heuvelrug en Flanken	20	12 ha + 2,2 km
6 Beekdalen	6,5	

Tabel maatregelpakketten in relatie tot realisatie hectares Strategisch Bosbeleid en groenblauwe dooradering

Gebiedsgericht: inspireren en verkennen

Met de komst van de gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied hebben we een inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid gemaakt (zie kader 'Inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid' en bijlage 2 'Toelichting inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid'). De kaart heeft geen officiële status, maar is bedoeld om gebiedsgericht inspiratie te

Inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid



geven over de kansen en aandachtspunten vanuit alle thema's van het Strategisch Bosbeleid. We zien in alle GGA-deelgebieden kansen voor de realisatie van het Strategisch Bosbeleid en de groenblauwe dooradering, waarbij de meest kansrijke gebieden voor de realisatie voor meer bos en bomen liggen op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug én ten westen van de stad Utrecht

(zie ook conceptversie UPLG). Specifiek voor de groenblauwe dooradering zijn we samen met de gebiedsregisseurs en de relevante partners uit het Platform Groenblauwe Dooradering gestart om per GGA-deelgebied een ruimtelijke verkenning groenblauwe dooradering te maken.

4. Samenwerkingsgericht

Het realiseren van de ambities en doelen uit het Strategisch Bosbeleid kunnen we als provincie niet alleen. We continueren en versterken daarom de samenwerking met onze Utrechtse partners zoals: de terreinbeherende organisaties, natuur- en landschapsorganisaties, particuliere grondeigenaren, agrarische collectieven en agrariërs, bewonersorganisaties, gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio.

In de aanloop naar het opstellen en vaststellen van het Strategisch Bosbeleid (2021-2022) is veel aandacht geweest voor het betrekken van de Utrechtse partners. In het najaar van 2023 is wederom een bijeenkomst met hen geweest om hen te informeren over de voortgang en in het najaar van 2024 (zie kader 'Uitkomst bijeenkomst stakeholders') hebben ze met veel positieve energie meegedacht over de inhoud van het nu voorliggende nieuwe uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid. Een belangrijke aanbeveling uit de evaluatie is dat we de deskundigheid, energie en verantwoordelijkheden van onze partners nog meer kunnen benutten bij de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid. Komende jaren willen we daarom deze samenwerking met onze partners verder uitbouwen, bijvoorbeeld door het (met hen) organiseren van bijeenkomsten (gericht op de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid), het proactief met hen meedenken over mogelijke kansen voor het Strategisch Bosbeleid en het ontwikkelen van een communicatiestrategie om met elkaar de successen te delen.

5. Slim combineren van financieringsbronnen en ruimtegebruik

We maken waar mogelijk slimme combinaties tussen verschillende financieringsbronnen en slimme ruimtelijke combinaties van de verschillende doelen van het Strategisch Bosbeleid.



Wandelaars in het bos

Combineren van financieringsbronnen

Met het wegvallen van het transitiefond landelijk gebied bij het Rijk valt ook de Rijksfinanciering van de uitvoering van de landelijke bossenstrategie en groenblauwe dooradering weg. Hoewel de provinciale middelen te beperkt zijn om alle doelen uit het Strategisch Bosbeleid te halen (zie bijlage 4 'Meerjarenraming Strategisch

Bosbeleid 2025-2040'), hebben we voor de komende jaren waarschijnlijk voldoende eigen middelen om verder te gaan. We proberen hierbij slimme combinaties te zoeken met andere rijksmiddelen (zoals Programma Natuur fase 2, Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Natuurbrandbeheersing), maar ook de gelden uit de maatregelpakketten UPLG.

Combineren van doelen: duurzaam ruimtegebruik

Naast het combineren van financiële middelen denken we na over het ruimtelijk combineren van doelen. Een paar voorbeelden:

- Sommige maatregelen voor de revitalisering van bos blijken aan te sluiten bij maatregelen ter preventie van natuurbranden.
- Sommige gebieden in het Natuurnetwerk Nederland hebben potentie voor meer bos met de kwaliteit voor de VHR-natuurtypen natte bossen, zodat je tegelijkertijd drie doelen kunt realiseren.
- Meer bos in de vorm van agroforestry kan bijdragen aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw.
- Realisatie van de groenblauwe dooradering in de groenblauwe hoofdstructuren (zie inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid) draagt óók bij aan ecologische verbindingen en recreatieve verbindingen.

5

Uitvoering per thema Strategisch Bosbeleid



In dit hoofdstuk zijn de acties uitgewerkt waar per thema aan wordt gewerkt van 2025 tot 2028. De voorgaande hoofdstukken én de bijeenkomst met externe stakeholders (zie kader 'Uitkomst bijeenkomst externe stakeholders') vormen de basis voor deze acties.

Uitkomst bijeenkomst externe stakeholders

In november 2024 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met externe stakeholders die betrokken zijn bij de thema's van het Strategisch Bosbeleid om hen mee te laten denken over de inhoud van het uitvoeringsprogramma 2025-2028. Op Landgoed de Horst kwamen verschillende partijen samen zoals de terreinbeherende organisaties, maatschappelijke organisaties, landgoedeigenaren, Probos, de Bosgroepen, agrarische collectieven en gemeenten. Na een presentatie over de uitkomsten van de evaluatie werd per thema dieper ingegaan op de verschillende acties die vanuit het perspectief van onze stakeholders en partners nodig zijn de aankomende jaren.

Thema 1: meer bos en bomen in natuurgebieden

In deze sessie stond centraal hoe we een versnelling vorm kunnen geven in het realiseren van meer bos in natuurgebieden, zowel binnen als buiten het NNN. De knelpunten voor bosrealisatie in het NNN werden besproken. Er is bijvoorbeeld een opgave voor de omvorming van graslanden naar bos. Echter hebben deze graslanden hun waarde, zeker binnen staande bossen vanwege de variatie tussen open en gesloten natuur. Daarnaast gelden er conflicterende natuurdoelstellingen zoals de opgave voor meer heide. De deelnemers zien meer kansen voor bos buiten het NNN, zeker in combinatie met Groen Groeit Mee (bos rond stad en dorp). Een aandachtspunt hierbij is het ontbreken van beheersubsidie voor bos buiten NNN.

Thema 2: meer bos en bomen in het agrarisch gebied (groenblauwe dooradering en agroforestry)

Deze drukbezochte sessie draaide om de realisatie van bos en bomen in het agrarisch gebied, om zo het landschap en de biodiversiteit te versterken. De deelnemers zijn tevreden over de nieuwe subsidie-regeling voor kleine landschapselementen met afwaardering. Om animo te vergroten is het wel van belang dat het vergunningenproces versoepeld wordt in samenwerking met gemeenten en collega's van andere beleidsvelden zoals cultuurhistorie en archeologie. Ook is er behoefte aan duidelijkheid over de open landschappen in de provincie Utrecht. Hier is volgens de deelnemers vaak meer mogelijk dan gedacht. Idealiter komt er een soortgelijke subsidieregeling met afwaardering voor agroforestry. Daarnaast kwam het belang van goed beheer en financiering voor beheer ter sprake. Er werd ook gesproken over communicatie, bijvoorbeeld over het benadrukken van de voordelen van het aanleggen van groenblauwe dooradering en agroforestry voor agrariërs.

Thema 3: revitalisering van bos

Ook het thema revitalisering stond hoog op de agenda van de aanwezigen, zo bleek uit de opkomst bij deze sessie. Het belang van een gezonde bosbodem werd benadrukt. En ook het versterken van bosranden met mantel-zoom vegetatie. Daarnaast werd de verloofing van bestaande bossen aangekaart (het vervangen van naaldbomen door loofbomen door middel van aanplant of natuurlijke verjonging); een belangrijke maatregel, mede in het kader van natuurbrandbeheersing. Verder is er

behoefte aan meer en uitgebreidere monitoring van de kwaliteit van bestaand bos en het uitwisselen van kennis via themabijeenkomsten.

Thema 4: bescherming van bos

De bescherming van bestaande bossen was ook een belangrijk thema voor de aanwezigen. Er is behoefte aan een duidelijke zonering in bestaand bos om zo kwetsbare plekken meer ruimte te bieden om te herstellen. Ook moet er volgens de deelnemers een balans gevonden worden tussen regelgeving en beheer van bos. De toekomst van de natuurschoonwet en het belang voor het behoud daarvan werd benadrukt. Ook werd aangestipt dat het belangrijk is om meer te doen aan educatie en bewustwording rondom bescherming van bos (bijvoorbeeld de oude bosgroeiplaatsen) om inwoners te wijzen op het belang. Tot slot konden de aanwezigen met behulp van stickers aangeven welke van de bovenstaande thema's en specifieke acties zij van belang vinden om energie en financiële middelen in de steken tot 2028. Onderstaand een kort overzicht van de belangrijkste uitkomsten:

- Er worden meer kansen gezien voor bos buiten NNN dan bos binnen NNN.
- Er is aandacht gevraagd voor de langjarige financiering van beheer, zowel voor groenblauwe dooradering als bos buiten NNN.
- Meer energie en financiële middelen voor thema's revitalisering en bescherming van bos.
- Behoeft aan meer en uitgebreidere communicatie over de verschillende thema's van het Strategisch Bosbeleid.

5.1 Programmamanagement strategisch bosbeleid

Het strategisch Bosbeleid is een breed opgezet beleidsprogramma, waarbij er behoefte is aan overkoepelende strategische sturing op een aantal vlakken voor de verschillende thema's. Dit is hieronder verder uitgewerkt.

Beleid en uitvoering

Het Strategisch Bosbeleid staat niet op zichzelf. Het heeft raakvlakken met veel ander provinciaal omgevingsbeleid voor het landelijk gebied zoals de omgevingsvisie provincie Utrecht, de provinciale Omgevingsverordening, het Utrechts Programma Landelijk Gebied, het Omgevingswetprogramma Natuur en het Uitvoeringsprogramma Landbouw en Voedsel. Daarnaast is het belangrijk goed aan te blijven sluiten bij de landelijke bossenstrategie (ministerie LNVN) en bij ontwikkelingen vanuit andere provincies (via de provinciale boscoördinatoren en het Interprovinciaal Overleg). We besteden tijd aan het goed implementeren van het Strategisch Bosbeleid in het provinciale omgevingsbeleid en aan het anticiperen op nationale en interprovinciale ontwikkelingen.

Naast het beleidsmatig aansluiten op provinciale en nationale ontwikkelingen is het belangrijk dat de opgaven uit het Strategisch Bosbeleid en de groenblauwe dooradering goed meegenomen worden in de provinciale uitvoeringsprojecten. We zetten daarom de bestaande, interne opdracht 'Strategisch Bosbeleid' voor Uitvoering Landelijk Gebied voort, waarbij we alle opgaven vanuit het Strategisch Bosbeleid meenemen (dus ook de nieuwe beleidsmatige opgaven voor groenblauwe dooradering en de VHR-opgave). We sluiten regelmatig aan bij het team Uitvoering Landelijk Gebied om te bespreken hoe de uitvoering gaat en stellen waar nodig de opdracht bij.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Samenwerken aan Utrechts Programma Landelijk Gebied	Provincie
Samenwerken aan actualisatie Omgevingsvisie en actualisatie en wijzigingen Omgevingsverordening	Provincie
Samenwerken aan Omgevingswetprogramma Natuur	Provincie
Samenwerken aan Uitvoeringsprogramma Landbouw en Voedsel	Provincie
Voortzetting van de samenwerking met het ministerie van LNVN en andere provincies op bredere strategisch onderwerpen rondom de landelijke bossenstrategie	Provincie i.s.m. provincies en Min. LNVN
Voortzetting opdracht Strategisch Bosbeleid aan Uitvoering Landelijk Gebied (provinciale uitvoeringsprojecten)	Provincie (beleid en uitvoering)
Halfjaarlijks actualiseren opdracht Strategisch Bosbeleid aan Uitvoering Landelijk Gebied	Provincie (beleid en uitvoering)

Capaciteit

De huidige capaciteit voor de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid ziet er als volgt uit.

Thema	Aantal FTE	Team
Meer bos en bomen	1	BON
Agroforestry	0.6	LVN
Groenblauwe dooradering	1.4	BON + LVN
Bomenmakelaar	1	LVN
Vitaal bos	0.4	BON
Natuurbrandbeheersing	0.6	PL2
Bescherming	0.6	NBM
Ondersteuner Strategisch Bosbeleid	0.2	NBM
Ondersteuner groenblauwe dooradering	0.4	LVN
Procesmanager	0.8	PL2

Uit de evaluatie blijkt dat er voor twee onderwerpen de komende jaren aanvullende capaciteit nodig is. Ten eerste is er extra capaciteit nodig om de opgave voor 10% GBDA te realiseren omdat:

1. Er capaciteit (0.6 FTE) is weggefallen van een senior beleidsmedewerker eind 2024.

2. De opgave voor 10% GBDA significant groter is ten opzichte van de opgave voor de realisatie van 120 ha kleine landschapselementen in het Strategisch Bosbeleid.

Ten tweede is er de komende jaren structurele inzet nodig vanuit de provincie Utrecht voor het onderwerp natuurbrandbeheersing. We verwachten dat er vanuit het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur hiervoor komende jaren voldoende financiële middelen beschikbaar komen.

Financiën

Eén van de doorlopende acties is het sturen op de financiën van het Strategisch Bosbeleid. Dat gebeurt via de programma en controle (P&C) cyclus en regulier contact met de programmabeheersers.

Benodigde financiën 2025-2028 en doorkijk lange termijn

Om de ambities in dit uitvoeringsprogramma te kunnen realiseren zijn er tot 2028 voldoende financiële middelen benodigd. In bijlage 3 is een overzicht weergegeven van de ambities voor de verschillende categorieën nieuw bos met de bijbehorende benodigde financiële middelen. Het gaat om een totaalbedrag van € 7.973.000,00 voor

de periode 2025-2028. Dit bedrag wordt via de reguliere P&C producten onttrokken (onderverdeeld naar het benodigde bedrag voor het desbetreffende jaar) vanuit de Reserve Landelijk Gebied, Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid.

De raming voor het benodigde bedrag ten behoeve van de uitvoering van maatregelen voor revitalisering (€16-29 miljoen uit het onderzoek 'Vitaliteit bossen Utrechtse Heuvelrug') is opgenomen in de totale raming voor 2025-2028. Deze bedragen maken onderdeel uit van het bedrag dat nodig is voor het thema 'beter bos'.

De verwachting is dat er per 1 januari 2029 nog € 9.461.750,00 resteert in de Bestemmingsreserve Landelijk Gebied. Een doorkijk voor de benodigde financiering voor de totale termijn van het Strategisch Bosbeleid naar 2040 toe staat beschreven in bijlage 2. De verwachting is dat we in de periode 2029-2030 tegen een tekort aan gaan lopen. Dat komt doordat het oorspronkelijk bedrag in de Bestemmingsreserve al onvoldoende was voor het realiseren van de volledige opgave nieuw bos, en door de benodigde financiering voor de opgave revitalisering en groene dooradering. Het is van belang om tegelijkertijd te zoeken naar cofinanciering voor de realisatie van de opgave, en gebruik te maken van aanvullende budgetten. Zo kunnen we de komende jaren een deel van de opgave voor nieuw bos realiseren met financiële middelen vanuit de maatregelpakketten. Daarnaast moet in 2028 de balans opnieuw opgemaakt worden om te bepalen of er bijvoorbeeld een beroep moet worden gedaan om aanvullende provinciale middelen via de Kadernota.

Aandachtspunten financiering

Naast het algemene financiële beeld gelden er een aantal specifieke aandachtspunten. In het algemene financiële beeld zijn alleen de benodigde incidentele middelen meegenomen. Het gaat dus alleen om middelen



Een poel in het bos als landschapselement

voor de aanleg en eventuele afwaardering van grond. Om nieuw gerealiseerd bos in al haar vormen in stand te houden is het van belang dat er ook voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor het beheer. Voor bos binnen NNN kan gebruik worden gemaakt van het subsidiestelsel natuur en landschap (SNL), en voor groenblauwe dooradering van het agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANLb). Voor bos buiten NNN is er op dit moment geen beheersubsidie beschikbaar, wat voor initiatiefnemers de drempel verhoogt om met bos buiten NNN aan de slag te gaan.

Daarnaast kan er de komende jaren mogelijk aanvullende financiering nodig zijn voor natuurbrandbeheersing: uitvoeringsgeld voor het starten met de uitvoering van de hoofdcompartimentering op basis van het 'Onderzoek natuurbrandbeheersing Utrechtse Heuvelrug'. De eerste raming van de kosten voor de uitvoering van de hoofdcompartimentering is rond de €5 miljoen.

Monitoring

De monitoring van de opgave voor nieuw bos verloopt op dit moment via de bosmonitor. Een belangrijke actie

voor de korte termijn is het integreren van de bosmonitor in het monitoringsproces voor de natuurrealisatie opgave. Dat maakt het geheel efficiënter, en creëert een completer beeld voor alle natuurrealisatie opgaven.

Communicatie

Op dit moment ligt er geen communicatiestrategie voor de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid. We doen al wel veel activiteiten met onze partners samen. 'Samenwerkingsgericht' is één van de pijlers van onze uitvoeringsstrategie. We gaan deze samenwerking daarom verder versterken aan de hand van de volgende activiteiten.

We stellen een communicatiestrategie met bijbehorend communicatieplan Strategisch Bosbeleid op voor de komende drie jaar. Hierbij is zowel aandacht voor het uitdragen van het algemene beleid als de communicatie over de verschillende thema's uit het Strategisch Bosbeleid. Daarnaast leveren we een actieve bijdrage aan bijeenkomsten met onze stakeholders over het Strategisch Bosbeleid (zoals gemeenten, de Bosgroepen, het Utrechts Particulier Grondbezit) en geven we vervolg aan de jaarlijkse bijeenkomst met onze stakeholders. We blijven in de tussentijd waar nodig contact zoeken met onze stakeholders op de verschillende thema's uit het Strategisch Bosbeleid.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Communicatiestrategie opstellen	Provincie
Communicatieplan opstellen	Provincie
Actieve bijdragen leveren aan bijeenkomsten met stakeholders	Provincie i.s.m. stakeholders
Voortzetten jaarlijkse externe bijeenkomst	Provincie



Eikenbos op Landgoed Maarsbergen

5.2 Thema: 1.500 ha meer bos en bomen

Voor het thema '1.500 ha meer bos en bomen' zijn de acties onderverdeeld in de verschillende doelen ten behoeve van het overzicht. Het gaat om de volgende doelen:

- 1.000 ha bos binnen NNN;
- 300 ha agroforestry;
- 120 ha groene kleine landschapselementen;
- 80 ha bos rondom steden en dorpen.

Algemene acties voor het realiseren van meer bos en bomen

Om de realisatie van bos en bomen mogelijk te maken zijn er een aantal algemene acties opgesteld. Deze dragen bij aan de realisatie van de verschillende thema's. Zo gaat het bijvoorbeeld om een verkenning van het versoepelen van het vergunningsproces bij gemeenten voor de aanleg van verschillende categorieën nieuw bos. Dit kan de drempel voor initiatiefnemers verlagen. Ook gelden er verschillende voorwaarden vanuit andere bestaande beleidsvelden, waardoor aanleg van nieuwe bomen en bos in gevallen niet of beperkt mogelijk is. In het kader van de nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening wordt verkend of er aanpassingen mogelijk zijn om voorwaarden aan te passen waardoor meer aanleg van nieuw bos en bomen mogelijk is. Daarnaast gaat het om doorontwikkeling van de bestaande subsidieregelingen en het langjarig openstellen van subsidieregelingen, omdat planvorming bij aanvragers vaak flink wat tijd vergt. Een andere actie is het adviseren bij de uitvoering van maatregelpakketten UPLG voor de maatregelen rondom realisatie van nieuw bos en het verkennen van de mogelijkheden voor nieuw bos met de verschillende stakeholders. Bijvoorbeeld met het Utrechts Particulier Grondbezit en de Bosgroepen.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Input meegeven in de Omgevingsvisie voor opgaand groen	Provincie
Verkenning van mogelijkheden voor opgaand groen in relatie tot bestaand beleid.	Provincie i.s.m. gemeenten
Verkenning naar het versoepelen van het vergunningsproces	Provincie i.s.m. gemeenten
Verkenningen uitvoeren voor de mogelijkheden voor nieuw bos met stakeholders	Provincie i.s.m. TBO's, Bosgroepen, UPG, waterschappen, gemeenten
Onderzoeken of de natuurschoonwet kan bijdragen aan de realisatie van meer bos	Provincie
Onderzoeken van mogelijkheden voor combineren van bos met andere ruimtelijke opgaven (bijv. waterberging)	Provincie i.s.m. waterschappen
Aansluiten bij de landelijke verkenning 'bos in uiterwaarden'	Min. LNV i.s.m. provincies en RWS
Subsidieregelingen (waar mogelijk) langjarig openstellen	Provincie
Doorontwikkeling van instrumentarium (subsidieregelingen)	Provincie
Advisering bij uitvoering maatregelpakketten UPLG	Provincie i.s.m. gemeenten, TBO's, UPG, waterschappen
Communicatieplan opstellen	Provincie

Doel: 1.000 ha bos binnen NNN

Voor de doelstelling om 1.000 ha bos binnen het NNN te realiseren geldt dat de belangrijkste actie is de komende vier jaar om 80 ha nieuwe NNN in te richten met bos. Voor alle natuurtypen bos (nat en droog bos, en natuur- en productiebos) geldt een VHR-opgave. Bij de inrichting van nieuw bos wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze opgave om zo bij te dragen aan het behalen van de VHR-opgave. Een andere belangrijke actie is het omvormen van 40 ha bestaande natuur naar bos. Daarvoor gaat de provincie in samenwerking met TBO's een onderzoek uitvoeren naar de meest kansrijke bestaande natuurgebieden voor de omvorming naar bos. De meest kansrijke natuurgebieden zijn voornamelijk grasland (N12.02). Zowel omvorming van bestaande natuur naar bos als het inrichten van nieuwe NNN-percelen met bos kan zowel door derden partijen zoals TBO's worden uitgevoerd als door de provincie zelf. Daarnaast zit er ongeveer 60 ha nieuw bos in verschillende projecten binnen de maatregelpakketten UPLG.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Inrichten van 80 nieuwe hectares NNN met bos met aandacht voor de bos VHR-opgave	Provincie (trekker)
Omvormen van 40 ha bestaande natuur naar bos	Provincie i.s.m. TBO's
Onderzoek naar meest kansrijke gebieden N12.02 voor omvorming naar bos	Provincie i.s.m. TBO's
Advisering bij de uitvoering van maatregelpakketten UPLG.	Provincie i.s.m. gemeenten

Doel: 300 ha agroforestry

Naast de algemene acties voor meer bos en bomen wordt agroforestry ook gestimuleerd via de subsidieregeling leefomgeving landelijk gebied voor agroforestry, waaronder voedselbossen. Tot en met 2028 is het doel om jaarlijks de aanleg van 40 ha agroforestry te realiseren, wat resulteert in de realisatie van 160 ha agroforestry in totaal. Om te komen tot een integraler totaalpakket richting agrariërs wordt onderzocht of de uitvoering van deze subsidie bij de agrarische collectieven kan worden ondergebracht. De agrarische collectieven nemen namelijk al de uitvoering van de subsidieregeling voor kleine landschapselecties op zich, waardoor zij regelmatig in contact komen met agrariërs. Ook wordt onderzocht of ANLb kan worden ingezet voor bepaalde agroforestry systemen. Daarnaast wordt de kennisdeling en stimulatie van agroforestry verder voortgezet via het Agroforestry Netwerk Utrecht en de uitwerking van agroforestry in de bedrijfsvoering voor agrariërs wat moet leiden tot duurzame verdienmodellen.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Realiseren van 20 ha voedselbos	Provincie (stimulerend)
Realiseren van 160 ha agroforestry	Provincie (stimulerend)
Onderzoeken mogelijkheid uitvoering van subsidieregeling bij agrarische collectieven onderbrengen	Provincie i.s.m. agrarische collectieven
Onderzoeken mogelijkheid agroforestry elementen te realiseren met aanlegsubsidie KLE en ANLb	Provincie i.s.m. BoerenNatuur en Agroforestry Netwerk Nederland
Verbinding leggen tussen opgave agroforestry en GBDA in Platform Groenblauwe dooradering	Provincie
Voortzetting Agroforestry Netwerk Utrecht	Provincie
Deelnemen aan Agroforestry Netwerk Utrecht en PPS verdienmodellen agroforestry	Provincie
Deelnemen aan landelijk Agroforestry Netwerk Nederland	Provincie i.s.m. kennisinstellingen, ministerie LNV en LTO



Voorbeeld van agroforestry in rijenteelt

Doel: 120 ha groene dooradering

Voor acties, zie thema '10% groenblauwe dooradering in 2050'.

Doel: 80 ha bos rond stad en dorp

Nieuw bos rondom steden en dorpen gaat om de aanleg van nieuw bos buiten het NNN. Nieuw bos buiten het NNN vormt geen versterkende werking voor het NNN, maar kan wel de natuurwaarden en biodiversiteit verhogen en daarnaast kan er een koppeling worden gemaakt met andere functies zoals recreatie. Voor het realiseren van recreatiebos rondom steden en dorpen werken we binnen de provincie nauw samen met Groen Groeit Mee. Op korte termijn richten we ons daarbij vooral op de voorbeeldgebieden van Groen Groeit Mee. Daarnaast stimuleert de provincie nieuw bos buiten NNN via de SKNL. Ook hier kijken we, net zoals bij de realisatie van nieuw bos binnen NNN, bij de aanplant van bostypen naar de typen waarvoor een VHR-opgave geldt. Een obstakel voor de realisatie van nieuw bos buiten NNN is het ontbreken van een beheervergoeding. Ook al ligt de beheervergoeding relatief laag, we proberen in samenwerking met TBO's en andere organisaties oplossingsrichtingen in kaart te brengen om de beheerkosten op een alternatieve manier te dekken.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Realiseren van 34 ha nieuw bos buiten het NNN met aandacht voor de bos VHR-opgave	Provincie (trekker) i.s.m. TBO's en particulieren.
Realiseren van 40 ha bos rondom steden en dorpen	Provincie (Groen Groeit Mee) i.s.m. Staatsbosbeheer en Bosgroepen Midden-Nederland
Oplossingen in kaart brengen voor het ontbreken van beheersubsidie voor bos buiten NNN	Provincie i.s.m. gemeenten en TBO's



Recreatie

Doel: planten van 700.000 bomen (Bomenactieplan)

Het Bomenactieplan is opgesteld om de aanplant van 700.000 tot en met 2027 te realiseren. Dit doen we via verschillende sporen. Zo worden er 200.000 bomen uitgedeeld in samenwerking met LEU en NMU. 150.000 bomen worden uitgedeeld in samenwerking met Stichting Urgenda, programma Trees for All. Hier gaat het om ongewilde zaailingen afkomstig van andere terreinen. De overige 350.000 bomen worden geplant via uitvoeringsprojecten door de provincie Utrecht en andere partners zoals TBO's of projecten die door particulieren worden uitgevoerd. We verkennen daarnaast of de provincie mee kan doen aan de Nationale Boomfeestdagen met als doel "alle kinderen in aanraking te brengen met natuur en hen te laten ervaren hoe bijzonder en mooi bomen zijn".

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Uitdelen van 200.000 bomen i.s.m. LEU en NMU	LEU, NMU en Provincie
Uitdelen van 150.000 bomen i.s.m. Stichting Urgenda	Stichting Urgenda en Provincie
Planten van 350.000 bomen via uitvoeringprojecten	Provincie, TBO's en particulieren
Provinciale deelname aan de Nationale Boomfeestdagen	Provincie

Natuurvriendelijke oever in de Kromme Rijnstreek



5.3 Thema: 10% groenblauwe dooradering in 2050

De belangrijkste actie voor het thema '10% groenblauwe dooradering in 2050' is het realiseren van 2.200 hectare groenblauwe dooradering tot en met 2028. Een deel van die realisatie verloopt via een aantal maatregelpakketten ((1) Groenblauwe Linten en Scheggen en Boerensloten, (2) Reductieuitstoot Broeikasgassen Veenweiden en (5) Utrechtse Heuvelrug en Flanken), waarbij wij adviseren. Daarnaast wordt het platform groenblauwe dooradering voortgezet en is waar mogelijk uitgebreid met de nog niet deelnemende gemeenten en waterschappen binnen de provincie Utrecht. Om aan de specifieke doelstelling van 120 ha groene landschapselementen binnen het Strategisch Bosbeleid te voldoen realiseren we 20 ha groene kleine landschapselementen met afwaardering en 20 ha zonder afwaardering, onder andere via de bijbehorende subsidieregelingen. Daarnaast maken we gebruik van de huidige ruimte die er nog is voor het afsluiten van nieuwe ANLb-beheerpakketten. De mogelijke grootschalige uitbreiding van het ANLb vanaf 2026 zorgt voor meer dan voldoende middelen voor borging van het beheer van alle nieuw aangelegde landschapselementen. Samenwerking met onze (gebieds-)partners is essentieel, daarom worden de acties uit onderstaande tabel zoveel mogelijk met hen verder uitgewerkt en, waar relevant, samen uitgevoerd.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Realiseren van 2200 ha groenblauwe dooradering (waarvan 1000 ha levendige boerensloten via maatregelpakket 1)	Provincie, agrarische collectieven, TBO's, landgoederen en particulieren
Inrichten van 20 groene kleine landschapselementen zonder afwaardering	Provincie i.s.m. agrarische collectieven en gemeenten
Inrichten van 20 ha groene kleine landschapselementen inclusief afwaardering	Provincie i.s.m. agrarische collectieven en gemeenten
Inrichten van 2,4 ha blauwe dooradering zonder afwaardering	Provincie i.s.m. agrarische collectieven en gemeenten
Inrichten van 1 ha blauwe dooradering inclusief afwaardering op eigen grond	Provincie i.s.m. agrarische collectieven en gemeenten
Mogelijkheden verkennen voor uitbreiding subsidieregeling inclusief afwaardering voor blauwe dooradering	Provincie
Advisering bij uitvoering van de maatregelpakketten UPLG	Provincie i.s.m. agrarische collectieven en gemeenten
Inhoudelijke advisering bij uitbreiding van ANLb inclusief mogelijke dekking van financiële kosten voor beheer van groenblauwe dooradering	Provincie i.s.m. agrarische collectieven
Uitvoering geven aan de Samenwerkingsovereenkomst Platform Groenblauwe dooradering 2025-2028	Provincie i.s.m. deelnemende partijen
Uitbreiden Platform Groenblauwe dooradering met resterende gemeenten en waterschappen	Provincie
Landschappelijke en ecologische gebiedsverkenningen groenblauwe dooradering uitvoeren voor deelgebieden UPLG	Provincie i.s.m. de relevante gebiedspartijen
Stimuleren van kennisvergroting en kennisdeling over groenblauwe dooradering i.r.t. biodiversiteit en het agrarische bedrijf	Provincie i.s.m. kennisinstituten
Onderzoeken van mogelijkheden in beleid en wet- en regelgeving voor versnelling realisatie groene kleine landschapselementen	Provincie
Communicatieplan opstellen	Provincie
Deelnemen aan landelijke netwerken, werkgroepen en Communities of Practice (CoP)	Provincie
Verkennen mogelijkheid voor toetreding bij het Partnerschap Deltaplan Biodiversiteitsherstel	Provincie

5.4 Thema: revitalisering van bestaand bos

Het thema 'revitalisering van bestaand bos' heeft de afgelopen jaren een flinke ontwikkeling doorgemaakt. We hebben als provincie via onderzoek meer zicht gekregen op de benodigde revitaliseringsmaatregelen op de Utrechtse Heuvelrug (inclusief een kostenindicatie). Daarnaast is verkend welke rol de provincie heeft bij het onderwerp 'natuurbrandbeheersing' en is (informeel) gestart met de gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing op de Utrechtse Heuvelrug.

Doel: revitalisering van bos

Een kwaliteitsimpuls voor het bestaande bos, ook wel revitalisering genoemd, is hard nodig. De bestaande bossen op de arme zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug hebben te lijden onder zowel de gevolgen van klimaatverandering (droogte en hitte, maar ook zeer natte periodes) als bodemverzuring door stikstofdepositie. Om revitalisering goed van de grond te krijgen zijn een aantal dingen noodzakelijk. Zo is een vitale bosbodem essentieel voor het gehele boscysteem. We moeten weten hoe de bosbodem momenteel functioneert om op basis van die inzichten de juiste maatregelen te nemen. Daarnaast is het belangrijk om inzicht te hebben in de huidige natuurkwaliteit van de gehele Utrechtse Heuvelrug. De landschapsbiografie die momenteel wordt geschreven inclusief een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) en een ecohydrologische analyse vormt daarvoor een belangrijke basis. Aanvullend daarop is inzicht in voorkomen en trends van een aantal soortgroepen, en monitoring daarvan, belangrijk. We brengen dit allemaal in beeld in het onderzoek 'Natuurkwaliteit Utrechtse Heuvelrug'. Om de kwaliteit van het bos te verhogen nemen we op basis van het onderzoek 'Vitaliteit bossen Utrechtse Heuvelrug' revitaliseringsmaatregelen zoals het aanplanten van rijkstrooiselsoorten en klimaat slimme boomsoorten, het toevoegen van bufferstoffen aan de bodem en



Aanplant van jonge bomen met kokers tegen bescherming van wildvraat

het creëren van meer dood hout. Ook monitoring van wilddruk, anticiperend op een mogelijke verlaging van de wildstand, hoort hierbij. Naast revitalisering zijn ook het ontwikkelen van bosranden en het omvormen van monoculturen naalddhout naar gemengde opstanden

van belang. Tot slot is kennisdeling belangrijk. Door regelmatig bijeenkomsten te organiseren met een praktische inslag betrekken we steeds meer relevante partijen bij het onderwerp en maken we eventuele subsidieregelingen succesvol.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Bosbodenvitaliteit herstellen	Provincie i.s.m. Natuurmonumenten
Verloofing in bosbeheer stimuleren, zoals meer bosranden/mantelzoom-vegetaties ontwikkelen	Provincie i.s.m. TBO's, Bosgroep Midden Nederland
Subsidieregeling openstellen om revitaliseringsmaatregelen te subsidiëren (ook voor kleine eigenaren) inclusief monitoring	Provincie, Bosgroep Midden Nederland
Kennisdeling en pilots (themabijeenkomsten met praktische handvatten voor beheerders)	Provincie, Probos, NPUH, Natuurmonumenten
Uitvoering van onderzoek 'Natuurkwaliteit Utrechtse Heuvelrug' plus langjarige monitoring	Provincie i.s.m. NPUH en TBO's
Wilddrukmonitoring opzetten met als doel om de biodiversiteit in het bos te verhogen plus pilot adaptief wildbeheer	Provincie i.s.m. FBE en WBE's, Natuurmonumenten, Probos, NPHU
Kickstart meer dood hout rekening houdend met natuurbrandbeheersing	Provincie i.s.m. TBO's, Bosgroep Midden Nederland
Mogelijkheden voor financiering van revitaliseringsopgave in beeld brengen	Provincie
Spontane bosontwikkeling stimuleren t.b.v. wild bos in het kader van de uitvoering van motie 34	Provincie i.s.m. TBO's

Doel: beperken risico onbeheersbare natuurbrand (natuurbrandbeheersing)

Door klimaatverandering, met langere droge periodes, neemt de kans op natuurbrand toe. In de provincie Utrecht speelt dit risico op dit moment vooral op de Utrechtse Heuvelrug. De provincie werkt daarom sinds 2024 samen met de Veiligheidsregio Utrecht, negen gemeenten en terreinbeheerders aan een gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing Utrechtse Heuvelrug. Doel van deze gezamenlijke aanpak is het risico op een *onbeheersbare* natuurbrand op de Utrechtse Heuvelrug te reduceren.

Binnen de gezamenlijke aanpak wordt gewerkt aan drie sporen:

1. Hoofdcompartimentering, vooralsnog getrokken door PU;
2. Gebiedsgerichte aanpak risicolocaties, vooralsnog getrokken door de VRU/gemeenten;
3. Risicocommunicatie, getrokken door de VRU/gemeenten.

Hier kunnen de komende jaren nog acties bij komen zoals het rekening houden met natuurbrandpreventie bij de aanleg van nieuw bos en de ontwikkeling van nieuwe woonwijken of andere ontwikkelingen in een bosrijke omgeving.

In 2025 wordt de governance van de gezamenlijke aanpak voor de Utrechtse Heuvelrug verder uitgewerkt. Parallel daaraan wordt landelijk toegewerkt naar een nationaal convenant natuurbrandbeheersing, waarin onder meer afspraken over rol- en taakverdeling tussen de betrokken partijen bij natuurbrandpreventie worden vastgelegd. Het ministerie van LNV neemt hierin het voortouw en is voornemens de provincies op dit dossier een regisseursrol toe te bedelen; hierbij zal ruimte zijn voor differentiatie per provincie. Bij die regisseursrol hoort dan ook het opstellen van een provinciaal natuurbrandbeheersingsplan.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Komen tot een uitvoeringsstrategie voor de hoofdcompartimentering	Provincie i.s.m. VRU, gemeenten, TBO's en UPG
Start uitvoering hoofdcompartimentering	Provincie, VRU, gemeenten, TBO's en UPG
Invulling provinciale regisseursrol natuurbrandbeheersing vormgeven	Provincie
Ontwikkelen governance gezamenlijke aanpak Utrechtse Heuvelrug	Provincie, VRU, gemeenten, TBO's en UPG
Opstellen van een natuurbrandbeheersingsplan	Provincie i.s.m. VRU, gemeenten, TBO's en UPG

5.5 Thema: bescherming van bos

Het beschermen van bestaand bos is ook de komende jaren weer een belangrijk thema. Tijdens de stakeholdersbijeenkomst werd hier ook nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. De bosheidennotitie wordt geëvalueerd om inzicht te krijgen in de effectiviteit hiervan. Binnen de bosheidennotitie gold dat bos omgevormd kon worden naar heide, zonder dat dit bos gecompenseerd diende te worden. De kaart met oude bosgroeiplaatsen wordt geactualiseerd en er wordt een quickscan uitgevoerd naar de aanwezigheid van oude bosgroeiplaatsen in Vijfheerenlanden. Wanneer die er zijn worden die toegevoegd aan de bestaande kaart. Ook wordt een pilot opgestart om de herstelmaatregelen voor oude bosgroeiplaatsen te onderzoeken. Mogelijk is er extra zonerings nodig rondom oude bosgroeiplaatsen. Daarnaast zijn er een aantal onbeschermden oude boskernen die niet onder de oude bosgroeiplaatsen vallen. Er wordt verkend of deze oude boskernen alsnog beschermd moeten worden. Ook de verbetering van de bescherming van houtige kleine landschapselementen wordt verkend. Op dit moment zijn namelijk niet alle houtige kleine landschapselementen beschermd, wat tot gevolg heeft dat er landschapselementen verdwijnen naast de elementen die nieuw worden aangelegd.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Evalueren bosheidennotitie	Provincie i.s.m. stakeholders
Verkenning naar noodzaak bescherming van onbeschermde oude boskernen	Provincie
Verkenning naar verbetering bescherming van houtige kleine landschapselementen	Provincie
Actualiseren van kaarten oude bosgroeiplaatsen a.d.h.v. situatie 1832	Provincie
Pilot opzetten van herstelmaatregelen op oude bosgroeiplaatsen	Provincie i.s.m. stakeholders
Onderzoek naar benodigde bescherming van cultuurhistorisch bos afronden en implementeren	Provincie
Werkwijze opstellen voor contact met gemeenten over voornemens wijzigingen 'bebouwde kom houtopstanden'	Provincie i.s.m. gemeenten
Richtlijnen opstellen voor laan-beheer inclusief laanverjonging	Provincie
Onderzoeken of er noodzaak is voor extra zonering rondom oude bosgroeiplaatsen	Provincie
Noodzaak voor wijziging compensatieregels voor ontbossing voor N2000 maatregelen aankaarten bij het Rijk	Provincie i.s.m. Ministerie van LVVN
Communicatieplan opstellen t.b.v. educatie en bewustwording rond bosbescherming	Provincie
Quickscan uitvoeren voor oude bosgroeiplaatsen Vijfheerenlanden	Provincie



Gekapte bomen ten behoeve van houtproductie

5.6 Thema: recreatie en houtoogst

Een aantal onderwerpen onder het thema 'Recreatie en houtoogst' dragen wij over aan andere afdelingen, zoals hoogwaardige toepassingen van gekapt hout. De expertise en prioriteit ontbreekt om daar de komende jaren actie op te ondernemen. Wel adviseren we bij de uitvoering van mogelijke maatregelen voor recreatiezonering.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Advisering over mogelijke maatregelen naar aanleiding van onderzoek recreatiezonering	Provincie
Overdragen van thema's aan andere afdelingen (bijv. hoogwaardige toepassingen van gekapt hout)	Provincie
Communicatieplan opstellen	Provincie

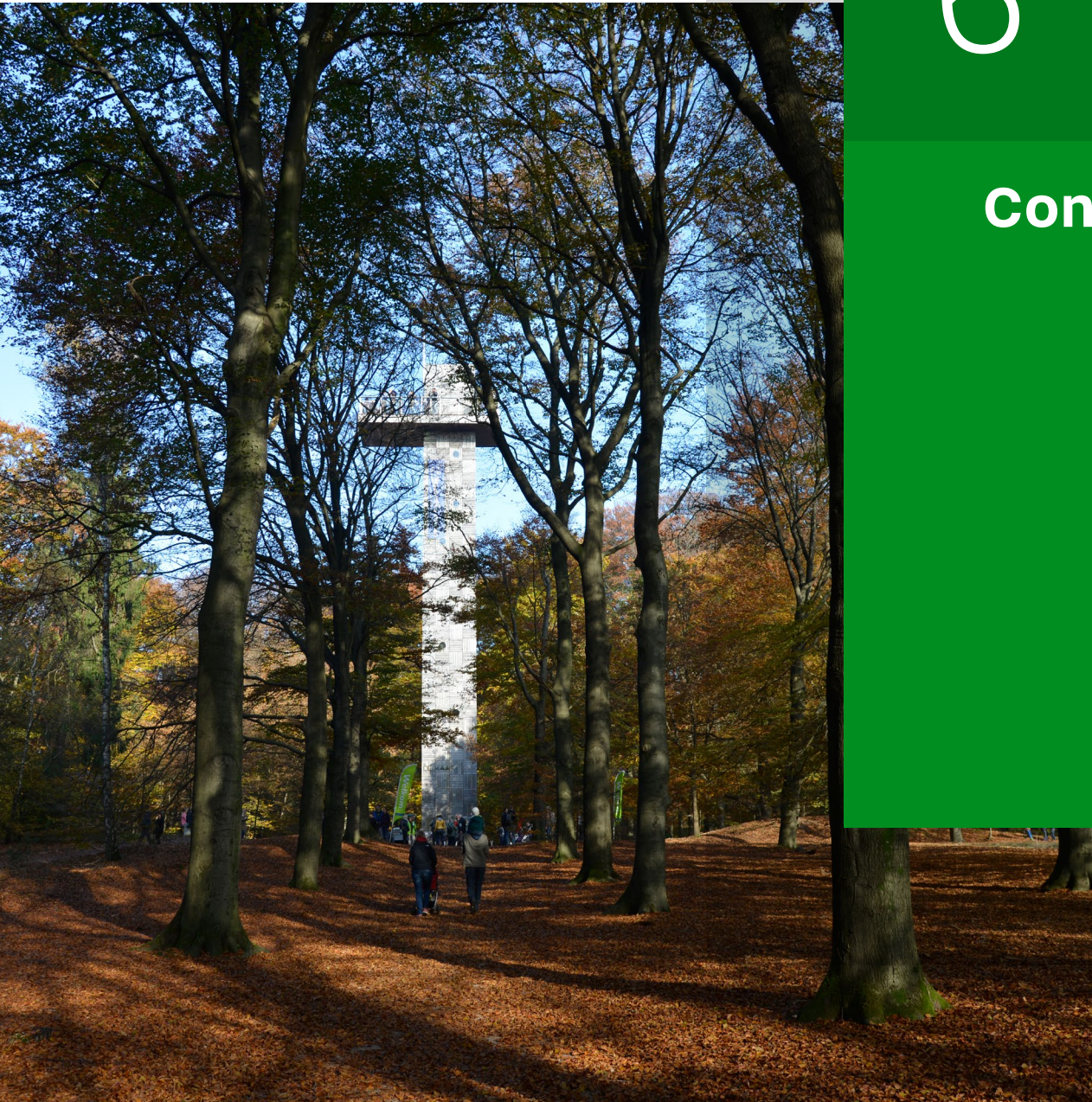
5.7 Thema: monitoring, handhaving en beheer

De monitoring van nieuw bos breiden we verder uit, en integreren we in bestaande monitoringsprocessen. Ook gaan we de uitvoering van revitaliseringsmaatregelen monitoren om te onderzoeken of die het gewenste effect hebben. Daarnaast gaan we beter in beeld brengen waar zich kansen voordoen om nieuw bos te realiseren om de realisatie van nieuw bos te versnellen en de gebiedsprocessen binnen het UPLG te faciliteren. Ook starten we met het monitoren van de bestaande en nieuw gerelateerde groenblauwe dooradering en rapporteren we dit waar nodig aan het Rijk.

Actie	Verantwoordelijken en samenwerking
Inzichtelijk maken op welke locaties zich kansen voordoen om nieuw bos te realiseren	Provincie
Realisatie per categorie nieuw bos monitoren	Provincie
Uitvoering van revitaliseringsmaatregelen monitoren	Provincie
Monitoring bestaande en nieuw gerealiseerde groenblauwe dooradering	Provincie

6

Conclusie en vervolg



Voortgang

Dit uitvoeringsprogramma geeft onze strategie en activiteiten weer voor de jaren 2025-2028 om de doelen uit het Strategisch Bosbeleid te bereiken. Waar we verwachten te staan als het gaat om de concrete hectares nieuw en gerevitaliseerd bos in 2028, is weergegeven in de tabel op de volgende pagina. De prognose is dat we in 2028 in totaal 633 hectares nieuw bos hebben gerealiseerd en 1380 hectares bestaand bos hebben gerevitaliseerd. We realiseren ons dat dit een ambitieuze prognose is. Daarnaast zetten we stappen op verschillende andere thema's zoals in hoofdstuk 5 in de actietabellen benoemd, zoals hoofdcompartimentering Utrechtse Heuvelrug ten behoeve van natuurbrandbeheersing, verbeterde bescherming van bos en het opstellen en uitvoeren van een communicatieplan.

Een aantal belangrijke acties die we uitvoeren om de voortgang te waarborgen zijn:

- Het voortzetten van de jaarlijkse bijeenkomst Strategisch Bosbeleid met externe stakeholders. Hierbij bespreken we de voortgang van de opgaven en halen we kansen en knelpunten op. Op deze manier houden we onze stakeholders betrokken bij de opgaven en signaleren we tijdig zaken waar stakeholders in het veld tegenaan lopen.
- Het jaarlijks actualiseren van de inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid. De ontwikkelingen in het landelijk gebied volgen zich in rap tempo op en daarom is het van belang de inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid jaarlijks te actualiseren op basis van de laatste inzichten en ontwikkelingen. De inspiratiekaart blijven we inzetten om gebiedsprocessen te ondersteunen en partijen te inspireren om gezamenlijk de opgaven te bereiken.
- In blijvend contact staan met het ministerie van LVVN. Op die manier kunnen we tijdig inspelen op ontwikkelingen op Rijksniveau zoals mogelijk herverdeling van hectares bos binnen NNN versus buiten NNN.



Uitkijktoren bij de Kaapse Bossen

Vervolg

We communiceren over de voortgang van het uitvoeringsprogramma via het jaarlijkse voortgangsoverzicht Strategisch Bosbeleid. Hierin kunnen we ook aangeven waar indien nodig bijgestuurd dient te worden op basis van de laatste inzichten.

Aan het einde van deze periode van het uitvoeringsprogramma eind 2028 gaan we het uitvoeringsprogramma en de resultaten evalueren. Vervolgens stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma op voor de periode 2029-2032 met daarin een actualisatie van de strategie en activiteiten gebaseerd op de laatste inzichten en ontwikkelingen met een bijbehorende begroting en meerjarenraming. Daarmee herhalen we deze cyclus.

Categorie	Totale ambitie (ha)	Gerealiseerd tot 2025	Ambitie 2025-2028 (ha)	Prognose gerealiseerd 2028 (ha)	Prognose restant 2029-2040 (ha)
Nog te realiseren bos in NNN-zoekgebied	768		100	116	652
Omvorming bestaande natuurgebieden binnen het NNN	180		50	58	132
Boscompensatie N2000	52		41	41	11
Kleine landschapselementen met waardeverlies compensatie	80		25	25	55
Kleine landschapselementen via platform KLE	40		18	25	15
Voedselbossen	75		25	27	48
Agroforestry	225		140	180	45
Rondom steden en dorpen	80		50	62	18
Bomenuitdeelacties	–		99	99	–
Totaal realisatie nieuw bos	1.500		548	633	976
Revitalisering			1.380	1.380	

B

Bijlagen



Bijlage 1: evaluatie uitvoering Strategisch Bosbeleid 2022-juli 2024

[Link](#) naar het bestand.



Bijlage 2: toelichting legenda Inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid

De legenda van de inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid is gebaseerd op drie thema's uit het Strategisch Bosbeleid:

1. Meer bos
2. Vitaal bos
3. Bescherming van bos

De groene dooradering (kleine landschapselementen) is eveneens onderdeel van 'meer bos', maar is gezien de uitbreiding van deze opgave in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (10% groenblauwe dooradering in 2050) als apart onderdeel op kaart gezet.

De VHR-opgave is met de komst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied vertaald per provincie. Op deze inspiratiekaart staan de VHR-opgaven die voor bos relevant zijn.

Toelichting legenda-eenheden

Meer bos

Meer bos draagt bij aan het provinciale doel 1.500 ha meer bos (zie Strategisch Bosbeleid en kaderstellende notitie UPLG).

Potentiële boslocaties

- De locaties die potentie hebben voor meer vlakdekkend bos
- Op basis van de kanskaart bos

Meest kansrijke locaties agroforestry

- De meest kansrijke locaties voor agroforestry
- Op basis van de kanskaart agroforestry
- Deze kaart is gebaseerd op de landelijke kanskaart agroforestry (Strootman Landschapsarchitecten, 2023) en verder uitgewerkt voor de provincie Utrecht

Bos rond stad en dorp

- Bos rond stad en dorp is onderdeel van het programma Groen Groeit Mee
- De aanduidingen op de kaart zijn gebaseerd op de inspiratiegidsen Groen Groeit Mee
- Eén van de twee meest kansrijke gebieden voor meer vlakdekkend bos is bos aan de westzijde van de stad Utrecht (zie Concept UPLG)

Flanken van de Heuvelrug

- Eén van de twee meest kansrijke gebieden voor meer vlakdekkend bos zijn de Flanken van de Heuvelrug (zie Concept UPLG)
- Het plannen en realiseren van meer bos vraagt om goede (ruimtelijke) afwegingen. In het afwegingskader nieuw bos zijn deze afwegingen verder uitgewerkt en

op kaart gezet voor wat betreft vlakdekkend bos. De gebieden die uitgesloten zijn voor nieuw vlakdekkend bos (rood op de kaart afwegingskader bos) zijn ook uitgesloten als 'potentiële boslocaties' op deze inspiratiekaart.

- Bij kleinschaligere vormen van bos (zoals bomen-singels, solitaire bomen, hagen en erfbepanting) is er geen afwegingskader en zal de (ruimtelijke) afweging maatwerk zijn.
- Groene dooradering (kleine landschapselementen) tellen ook mee voor 'meer bos'. De groene dooradering is onderdeel van het kopje 'groenblauwe dooradering'

Vitaal bos

Vitaal bos draagt bij aan het provinciale doel revitalisering van bestaande bossen (zie Strategisch Bosbeleid en kaderstellende notitie UPLG).

Vitaal bos op de heuvelrug

- Het grootste bosgebied in Utrecht ligt op de Utrechtse Heuvelrug. Het doel revitalisering van bos focust zich op dit gebied.

Natuurbrandbeheersing

- De Utrechtse Heuvelrug is door het bos op zandgronden en de verwevenheid met kwetsbare functies zoals wonen, (zorg)instellingen en verblijfsrecreatie het meest kwetsbare gebied voor natuurbranden.

Bosbescherming

Bescherming van bos is geen onderdeel van de kaderstellende notitie UPLG. In de omgevingsvisie en het Strategisch Bosbeleid is de bescherming van bos wel opgenomen en geregeld.

Oude bosgroeiplaatsen

- De oude bosgroeiplaatsen zijn beschermd in de omgevingsverordening van de provincie Utrecht.

Groenblauwe dooradering

Groenblauwe dooradering draagt bij aan de realisatie van 10% groenblauwe dooradering in het agrarisch gebied (zie kaderstellende notitie UPLG en voor groene dooradering Strategisch Bosbeleid).

Groene dooradering landschapselementen

- Landschappen die het meest kansrijk zijn voor groene dooradering
- De groene dooradering telt mee voor de 1.500 meer bos

Blauwe dooradering

- Landschappen die het meest kansrijk zijn voor blauwe dooradering

Groenblauwe hoofdstructuren

- De verbindingen waar de groenblauwe dooradering het meest waardevol is voor ecologie, landschap, verbinding stad-land en/of recreatie
- Op basis van de kaart groenblauwe en recreatieve structuur uit de Omgevingsvisie Utrecht en van de kaart ecologische verbindingen.

VHR-opgave

De VHR-opgave is breder dan alleen de VHR-opgave voor bos (zie kaderstellende notitie UPLG voor de gehele VHR-opgave). Op de inspiratiekaart staan de VHR-opgaven die voor bos relevant.

Kansrijke gebieden N14.01 rivier- en beekbegeleidend bos

- Gebieden die het meest kansrijk zijn voor het realiseren voor rivier- en beekbegeleidend bos
- Op basis van potentie gebieden voor de realisatie van dit type bos en 1e concept kaart VHR

Kansrijke gebieden N14.02 hoog- en laagveenbos

- Gebieden die het meest kansrijk zijn voor het realiseren van hoog- en laagveenbos
- Op basis van potentie gebieden voor de realisatie van dit type bos en 1e concept kaart VHR

Bijlage 3: begroting Strategisch Bosbeleid 2025-2028

Tabel 1: begroting 2025-2028 voor het Strategisch Bosbeleid. Voor een deel zijn middelen al gedekt via de Reserve Landelijk gebied voor NNN-realisatie (lichtgroen) en Programma Natuur Fase 2 (donkergroen). De overige benodigde financiering wordt gedekt vanuit de Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid.

Categorie	Totale ambitie (ha)	Gerealiseerd 2021-2023	Ambitie 2025 (ha)	Ambitie 2026 (ha)	Ambitie 2027 (ha)	Ambitie 2028 (ha)	Normbedrag per ha	Benodigde financiering 2025-2028
Nog te realiseren bos in NNN-zoekgebied	768	16	20	20	20	40	€ 89.000,00	€ –
Omvorming bestaande natuurgebieden binnen het NNN	180	8	10	10	10	20	€ 30.000,00	€ –
Boscompensatie N2000	52		11	11	11	8	€ 89.000,00	€ 979.000,00
Kleine landschapselementen met waardeverlies compensatie	80		5	5	5	10	€ 93.000,00	€ 1.860.000,00
Kleine landschapselementen via platform KLE	40	17	5	5	5	3	€ 25.000,00	€ 500.000,00
Voedselbossen	75	2	5	5	5	10	€ 20.000,00	€ 400.000,00
Agroforestry	225	40	40	40	40	20	€ 6.000,00	€ 960.000,00
Rondom steden en dorpen	80	12	10	10	10	20	€ 89.000,00	€ 3.560.000,00
Bomenuitdeelacties	–		33	33	33		€ 7.000,00	€ 693.000,00
Totaal realisatie nieuw bos	1500	95	139	139	106	131		€ 7.973.000,00
Revitalisering		0	345	345	345	345	€ 3.300,00	€ 4.600.000,00
Totaal								€ 12.573.000,00

Bijlage 4: Meerjarenraming Strategisch Bosbeleid 2025-2040

	Benodigde financiering 2025-2028	Benodigde financiering 2029-2030	Benodigde financiering 2031-2035	Benodigde financiering 2035-2040
Meer bos	€ 7.973.000,00	€ 7.977.000,00	€ 13.102.000,00	€ 52.758.000,00
Groene dooradering*		€ 29.950.000,00		€ 14.975.000,00
Beter bos	€ 4.600.000,00	€ 3.020.000,00	€ 7.550.000,00	€ 3.030.000,00
Overig	€ 710.000,00	€ 270.000,00	€ 675.000,00	€ 675.000,00
Totaal	€ 13.283.000,00	€ 41.217.000,00	€ 21.327.000,00	€ 71.438.000,00

*Voor de opgave groenblauwe dooradering hebben we alleen de benodigde financiering voor groene dooradering meegenomen in de raming, omdat dit deel vanuit het Strategisch Bosbeleid gefinancierd wordt. De benodigde financiering is opgedeeld naar de opgaven voor 2030 en 2050. Daarom ontbreken getallen in de tweede en vierde kolom.

Toelichting meerjarenraming Strategisch Bosbeleid

In de meerjarenraming is realistisch geraamd wat er tot 2040 benodigd is om invulling te geven aan de doelen van het Strategisch Bosbeleid.

Meer bos

Voor het thema meer bos is de ambitie (ha) gebruikt voor de verschillende categorieën meer bos per jaar zoals die is opgenomen in het Strategisch Bosbeleid. Door deze ambitie te vermenigvuldigen met het normbedrag (per ha) zoals omschreven in de begroting (bijlage 3) levert dat een totaalbedrag op per categorie meer bos wat benodigd is om de ambities te realiseren. Het optellen van deze bedragen resulteert in een totaalbedrag voor het thema meer bos dat benodigd is voor de verschillende tijdsperioden (in totaal €81.810.000,00 van 2025-2040).

Groene dooradering

De totale ambitie voor groenblauwe dooradering is gesplitst in tweeën waarbij we ervanuit zijn gegaan dat de helft van de ambitie voor groenblauwe dooradering

wordt ingevuld met groene dooradering. Dit is namelijk het deel wat vanuit het Strategisch Bosbeleid gefinancierd wordt. Dit levert voor 2030 een doelgat op van 1198 ha, en voor 2040 een doelgat van 599 ha. Door een normbedrag van €25.000/ha (overeenkomstig met het normbedrag in de begroting) te hanteren levert dat een benodigde financiering op van €29.950.000,00 voor 2030 en €14.975.000,00 op voor 2040.

Beter bos

De benodigde middelen voor revitalisering van bestaand bos zijn in totaal €16.6 mln (bron: rapport Bosgroepen), opgesplitst naar €1.510.000,00 per jaar. Voor de eerste periode 2025-2028 is ingezet op de helft van dit bedrag, omdat de subsidieregeling opgestart wordt. Voor de jaren daarna is gerekend met het bedrag van €1.510.000,00 per jaar. Daarnaast is voor natuurbrandbeheersing €400.000 geraamd voor 2025-2028. Dit bedrag wordt gefinancierd vanuit het Rijk.

Overig

Het thema 'Overig' gaat om procesmiddelen voor de verschillende thema's. Bijvoorbeeld procesmiddelen voor de platforms groenblauwe dooradering en agroforestry.

Onzekerheidsfactoren en aannames

Daarnaast spelen een aantal onzekerheidsfactoren een rol en zijn een aantal aannames gemaakt.

Onzekerheidsfactoren:

- Het is onzeker welke Rijksgelden we de komende jaren ontvangen vanuit het Rijk voor de verschillende thema's, bijvoorbeeld vanuit de SPUK of andere bronnen. Er zijn op dit moment geen structurele Rijksmiddelen voor de uitvoering van de landelijke bossenstrategie. Op dit moment verkennen de provincies via het IPO of er wellicht extra financiële middelen beschikbaar kunnen komen bij het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (ten behoeve van de uitvoering van het Klimaatakkoord).
- De ambities voor meer bos kunnen deels worden ingevuld via de Maatregelpakketten UPLG waarvoor financiering beschikbaar is gesteld vanuit het Rijk. Op dit moment is echter nog niet te zeggen welke bedragen precies kunnen worden ingezet voor welke doelen. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt gelijktijdig met de uitwerking van de uitvoering van de maatregelpakketten.

- Wat gebeurt er met de financiële middelen voor natuurrealisatie na 2027? (formele termijn voor het behalen van de NNN-doelen). Voor het Strategisch Bosbeleid putten we uit deze middelen voor het realiseren van bos binnen NNN.
- Worden de bomenuitdeeldagen voortgezet in toekomstige coalities? In de afgelopen twee coalitie-akkoorden is afgesproken om 600.000 respectievelijk 700.000 bomen uit te delen in de provincie Utrecht. Als provincie verstrekken we subsidie aan groene organisatie som hieraan uitvoering te geven. Het is de vraag of toekomstige coalities eveneens de behoefte hebben een (financiële) bijdrage te leveren aan de bomenuitdeeldagen.
- De bijdrage van SPUK-programma natuur fase 2 is niet toereikend voor het realiseren van de ambitie voor boscompensatie N2000. Hiervoor zijn aanvullende middelen nodig vanuit het Rijk, of dit moet worden gefinancierd uit eigen middelen.
- Normbedragen per ha gaan zeer waarschijnlijk nog verder stijgen gezien de huidige ontwikkelingen, schaarste van grond en stapelende ambities.

Gemaakte aannames:

- Huidige normbedragen zijn gehanteerd volgens het UPLG, zeer waarschijnlijk niet toereikend voor de toekomst.
- Voor te realiseren bos in NNN-zoekgebied na 2028 wordt geput uit de eigen middelen in de Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid.
- 33ha realisatie boscompensatie via SPUK middelen, overige 19 ha uit eigen middelen om de Bestemmings-reserve Strategisch Bosbeleid.
- Ambitie ha agroforestry afschalen na 2028 van 40 ha/jr naar 10 ha/jr. In lijn met de totale ambitie van 225 ha tot 2040.
- Bomenuitdeeldagen worden niet voortgezet na 2027.

Prognose verloop Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid

Voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma wordt geput uit de Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid (BR056 Reserve Strategisch Bosbeleid). Bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is hier €24.900.000,00 in geplaatst. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag hiervan resteert op 1 januari 2025 en wat de prognose is voor het verloop van de Bestemmingsreserve tot 2028. Vanaf circa 2029 ontstaat een tekort aan financiële middelen voor de uitvoering.

	Stand 11 mei 2022	Stand 1 januari 2025	Prognose 31 december 2028
BR056 Reserve Strategisch Bosbeleid	€24.900.000	€23.731.750	€10.448.750

